



De Nwe Tijd/HETPALEIS, 'Niets'

Niets heeft betekenis

'Jullie zijn allemaal voor niets gekomen.' In de eerste minuten van 'Niets' slaan de acteurs een schalks praatje met het publiek. Volgens de uitgelaten Harald Austbø valt er vanavond absoluut niets te beleven: er zijn geen kostuums, er is geen decor en er werd niet gerepeteerd. Repetities moeten er echter genoeg geweest zijn: de spelers zijn meesterlijk op elkaar afgestemd en brengen hun verhaal zo ongedwongen alsof ze jarenlang dezelfde schoolbanken deelden. Gedreven door angst, grootheidswaanzin of onverschilligheid gaan de vijf de strijd aan met het grauwe niets.

Regisseur Freek Vielen is een man van grote vragen. In 'Niets' gaat hij aan de slag met het gelijknamige boek van Janne Teller en kaart hij de mogelijke zinloosheid van het bestaan aan. Bron van alle twijfel is Pierre Anthon, een jongen uit klas 2B die op een dag besluit dat niets betekenis heeft en dan maar in een pruimenboom gaat zitten. Zijn klasgenoten zijn vastberaden hem van de zin van het leven te overtuigen en beginnen te bouwen aan een Berg van Betekenis. Een nobel initiatief, maar ook in een toegewijde vriendengroep kan het erg mislopen: een berg die begint met een paar lievelingsschoenen eist een steeds hogere tol.

'Niets' zoekt extremen op – het niets en het alles, het nergens en het overal – maar maakt die tegelijk erg menselijk. Een onenigheid die begint met banale tienertranen groeit, zwelt op en dreigt dan uiteen te spatten in een dramatisch principiële veldslag tegen de leegte, tot de komische ondertoon opnieuw de spanning verlicht en de materie weer terug bij de toeschouwers brengt. Die quasi spontane overgangen houden het tempo hoog, maar de treffende monologen waarin elk personage zichzelf overdenkt en een eigen kleur geeft, verzekeren dat de diepere thema's niet verloren gaan. De poëtische, confronterende of intieme opwellingen over de duisternis van het heelal, de eindigheid van de liefde en hoe de mens en de stoel waarop hij zit uit dezelfde ordinaire atomen bestaan, zijn herkenbaar en aandoenlijk.

Dat de vijf jonge spelers zich zo nadrukkelijk tot tieners richten en het onderscheid met een volwassen publiek meermaals benadrukken, zou je zonde kunnen noemen. De voorstelling mag

dan wel voor prille pubers geschreven zijn, maar de ideeën, twijfels en bedenkingen die de groep de zaal ingooit, zijn voor elke toeschouwer aan de orde. Dat de gesprekken met het publiek zo flagrant de stempel 'schoolvoorstelling' oproepen, doet het ruime perspectief van het stuk onrecht aan.

'Niets' is een voorstelling boordevol betekenis. Ze gaat over groepsdruk, wantrouwen, overtuiging en menselijkheid. Ze gaat net ver genoeg om het gevaar voelbaar te maken, maar biedt voldoende humoristisch en gevoelig tegenwicht om niet moedeloos te worden. Vielen legt zijn toeschouwers met een sterke tekst een vraagstuk voor dat ons allemaal aangaat. Want leegte – niets – is beslist ook iets. Want niets is wel degelijk van betekenis.

Evelyne Bauer

© Cutting Edge - 31 maart 2017